

**JDEME POD POVRCH
PŘÍBĚHY ARCHEOLOGICKÉHO ÚSTAVU AV ČR V BRNĚ
1920 – 1970 – 2020**

Kolektiv autorů

Kniha představí vybrané kapitoly z historie ARÚB – události, fenomény, osobnosti, přelomové výzkumy a významné nálezy. To vše bude doplněno atraktivními archívními, zčásti dosud nepublikovanými snímky či korespondencí. Publikace vyjde na konci roku 2020.

Innocenc Ladislav Červinka ve službách Státního archeologického ústavu

Miloš Hlava

Ukázka z kapitoly

Když na troskách rakousko-uherské monarchie vzniklo na podzim 1918 samostatné Československo, nový stát byl mimo jiné postaven před úkol vytvořit pro řadu vědních oborů své vlastní organizační struktury. Platilo to také pro archeologii, ostatně již na přelomu října a listopadu 1918 začaly diskuse o cílech, k nimž měla v nových poměrech směřovat. Úvahy počítaly od počátku se vznikem zbrusu nové ústřední instituce – vyvstal ovšem spor o její zaměření. Měla se věnovat primárně ochraně památek, nebo měla soustředit pod svými křídly badatelskou činnost?

Tvůrcem ideje, jež nakonec nabyla vrchu, byl Lubor Niederle, profesor prehistorické archeologie a etnologie na pražské univerzitě a od přelomu 19. a 20. století jedna z hlavních postav české archeologie. Státní archeologický ústav, který byl především z jeho popudu založen v závěru roku 1919 rozhodnutím ministerstva školství a národní osvěty, měl být badatelskou institucí, jež měla systematicky shromažďovat údaje o archeologických nalezištích a provádět cílené terénní výzkumy – ty měly přinášet odpovědi na předem formulované otázky.

Niederle, který byl ustanoven ředitelem Státního archeologického ústavu, již v průběhu roku 1919 sháněl pro novou instituci vhodné zaměstnance. Nejprve se obrátil na Josefa Antonína Jíru, jehož znal už od 90. let 19. století. Jíra, tvůrce a vlastník jedné z největších soukromých archeologických sbírek v Čechách, patřil k nejlepším terénním praktikům své generace, navíc byl schopen ze získaných poznatků formulovat teoretické závěry. Do vznikající instituce, na jejímž organizačním zrodu měl nemalý podíl, doporučil dokonce jednoho ze svých přátel – všeučila

Aloise Ševčíka, který v ní působil jako laborant až do své smrti v roce 1934. Jírovou známou byla zřejmě také Jarmila Glombová, písarka zaměstnaná ve Státním archeologickém ústavu od jara 1921 – původně totiž pracovala v Zemském finančním ředitelství v Praze, stejně jako Jíra. Snad ještě v průběhu roku 1919 Niederle oslovil rovněž Innocence Ladislava Červinka, patrně nejvýznamnějšího prehistorika na Moravě a ve Slezsku (a shodou okolností Jírova blízkého přítele). Posledním z trojice prvních odborných zaměstnanců-konzervátorů se stal Jan Eisner, jeden z prvních českých prehistoriků s profesionálním vzděláním v oboru, který byl záhy vyslán na Slovensko.

Červinka, jehož si Niederle vyhlédl, se v archeologii pohyboval již zhruba čtvrt století. Snad nikdo nebyl na Moravě a ve Slezsku povolanejší než on – nejen z hlediska zkušeností s prací v terénu, ale také vzhledem k teoretickým vědomostem. Rodák ze středomoravského Břestu (* 1869) vstoupil do podmanivého světa archeologie v devadesátých letech 19. století a během jediného desetiletí se stal respektovanou postavou mezi moravskými archeology. Již v roce 1902 vyšla Morava za pravěku, syntéza moravského pravěku s pečlivým soupisem veškerých známých nalezišť z jeho pera. Od roku 1903 vydával časopis Pravěk, první moravský odborný prehistorický časopis. Patřil také k hlavním tvůrcům Moravského archeologického klubu, spolku sdružujícího od závěru roku 1906 většinu moravských archeologů české národnosti.

Jak bylo tehdy obvyklé, Červinka se věnoval archeologii pouze ve svém volném čase; živil se totiž jako geometr. Přinejmenším od počátku

I. L. Červinka v rodinném kruhu se svojí dcerou Olgou a manželkou Růženou.

Uloženo: Fotoarchiv historického oddělení MZM Brno.

čís. 213/24.
Staré Břeclavě
hroby s kostřami

V Kojichně, 14. července 1924.

STÁTNÍ ARCHAEOLOGICKÝ ÚSTAV
C. I. 482 Došlo dne 27. 7. 1924.
Počet příloh.

Přít.

Hátnímú archaologickému ústavu

K. v. Praze.

Na zprávu dělníků, že v pískovně na Krole-
ci u Staré Břeclavi při odkopávání štěnků na-
lezen byl opět hrob, razel jsem do Břeclavi a
vykopal celkem 7 hrobů.

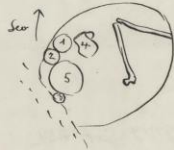
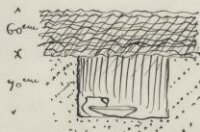
1. hrob měl tvar na předovzdu oválný v
měřidél ose 60 cm, delší nedala se přesně zji-
stiti, protože část hrobu byla už odkopána,
na původě byl hrob studio-
vitý po širavou omítku 60 cm
silnou pěti 70 cm hluboký. 4
kostky rastrované byly jenom
kostí holení a stehenní, silně
sešliš a v středním úhlu v ko-
lení svěží. Pro toho byla by
kostba kácela na levém boku kó-
vou k jihovýchodu. Před kolením
ke kolenním stála skupina ná-
dob:

1. hrníček s uchem
2. větší hrnek s uchem
3. míška
4. činný nádobek s předkemho.

vým uchem.

5. velká mísa se širokým okrajem.

Obsahní hroby byly velmi v podobných studiu.

vítěl jamáta, ale v žádné nebylo už po kostě
ani památky, odtoliv milovany norestavné při
boku hrobové jámy svědčily, že na větší prázdné
ploše hrobu spočíval neobřítá.

2. hrob 110 cm hluboký kuhl na dvě jenom 2
šbaročty podle sebe postavené.

3. hrob byl 122 cm hluboký a měl při stěně
zapadlú skupinu nádob:

1. normální větší pohár s uchem, leskle
činné barvy, po celé ploše řídce ornamentova-
ný.

2. hrnek s uchem a 3. nevelikou mísu na vi-
nětém dně s rovnými stěnami šikmo na dva
postavenými.

4. hrob obsahoval jenom 1 hrnek s uchem a 2.
nevelikou mísku se širokým okrajem.

5. hrob měl na dně 1 hrnek, 2. hrníček a 3
mísku. Musel býti kopsi nastycen plechou.

6. hrob byl podobná míška a na ní stal
řídce ornamentovaný šbaroček.

7. hrob byl opět: 1 míška, 2. šbaroček
a 3. větší hrnek s uchem.

Nádobky jsou v přičítě přidej velmi dobře za-
chované, většinou celé a až na zvonc. pohár 2. 1.
a šbaroček ze 6. hrobu neornamentované, a svě-
ží vesmí jak svými typy tak i šbaroček. Kostní
kov na pozdní období kultury rovnocenný po-
háně.

F. L. Čermák
státní konservátor pro Moravu a Slezsko

**Přečtěte si celou kapitolu i řadu dalších příběhů
a zajímavostí z historie Archeologického ústavu AV ČR, Brno,
a dějin moravské a slezské archeologie.
Již brzy!**

Dále se můžete těšit na kapitoly mapující významné moravské
a slezské archeologické výzkumy, např.:

Dolní Věstonice
Hlinsko
Staré Zámky
Lovčičky
Staré Hradisko
Mušov
Žuráň
Přítluky
Mikulčice
Chotěbuz
Rokštejn

Představíme vám i specifika a fenomény moravské a slezské archeologie:

paleoantropologický výzkum
záchranný výzkum před stavbou Nových Mlýnů
římské polní tábory na Moravě
fenomén Langobardi
veligradský šperk
hrady s opevněním polského rázu
archeologie městského prostředí

Přiblížíme vám historii brněnského ústavu a jeho detašovaných pracovišť

a mnoho dalšího